

REHEVISSÄ VILJAKASVUSTOISSA PUNAHOMEEN RISKI

Kostea ja lämmin sää viljan tullessa tähkälle lisää riskiä punahomeen tartunnalle sekä hometoksiinien muodostumiselle, varsinkin rehevissä kasvustoissa. Otollisin ajankohta tartunnalle on viljan kukintavaihe, joka ajoittuu ohralla heti tähkän tullessa ulos tupesta, ja vehnällä sekä kauralla hieman myöhemmin tähkän ja röyhyn esilletulon jälkeen. Jos tilalla on aiempina vuosina esiintynyt toksiiniongelmia ja esikasvina on sama vilja, kannattaa tehdä kukintavaiheen torjuntaruiskutus heti viljan tähkälle- tai röyhylletulon jälkeen kukinnan alkaessa. Torjuntaan kannattaa kiinnittää huomiota erityisesti kauralla ja kevätvehnällä, joilla punahomeen aiheuttamia toksiiniongelmia on esiintynyt sadossa yleisimmin.

Punahomeen riskiä voidaan arvioida viljan kukinta-aikana tarkkailemalla sademäärää ja kosteuden viipymää kasvustossa. Yli 80 prosentin suhteellisen kosteuden viipymää on tärkeä seurata. Riski kasvaa merkittävästi, mikäli kostea, lämmin ja sateinen sää jatkuu pari viikkoa kukinnan alun jälkeen. Riskiä hometoksiineille lisää myös se, jos lohkolla on viljelty viljaa useina peräkkäisinä vuosina, kylvösiemen on ollut peittaamatonta ja kunnostamatonta, tai edellisvuoden kasvintähteitä on pellon pinnalla runsaasti. Syysviljat välttyvät erilaisen kasvurytminsä takia toksiiniongelmilta Suomessa.

Rehevissä kasvustoissa myös laontorjunta on tärkeää, sillä lakokasvustoissa punahomeet leviävät nopeasti. Laontorjunnan viimeinen hetki on lippulehtivaiheessa.

Torjunnassa tärkeintä on oikea ajoitus

Punahomeen torjunta tulee tehdä oikeaan aikaan heti kun ensimmäiset merkit kukinnasta eli kellertävät heteet näkyvät. Oikean torjunta-ajankohdan valitseminen kauralla on haasteellista, koska kauran kukinta ei ole näkyvää. Kauran kukinnan voi todeta muutama päivä röyhylle tulon jälkeen, röyhyn ollessa täydessä koossaan. Kukinta alkaa röyhyn yläosista ja etenee röyhyn alaosaan. Kukinta kestää kauralla jopa 10-15 vrk, mutta torjunta tulee ajoittaa kukinnan alkuvaiheeseen.

Punahomeen torjunta ei anna täyttä suojaa, mutta voi parhaimmillaan alentaa toksiinipitoisuuksia selvästi alle raja-arvojen. Torjunta vaikuttaa vain DON-toksiiniin, mutta se ehkäisee samalla myös muiden tautien etenemistä kasvustoissa, mikä voi näkyä merkittävinä sadonlisiinä. Torjunta antaa suojan lehtilaikkutaudeille sekä ruosteille, jotka ilmaantuvat kasvustoihin yleensä myöhemmin kasvukaudella.

Torjuntaan tulee valita punahomeen torjuntaan tarkoitettuja valmisteita kuten Delaro, Juventus, Librax, Maatilan Metkonatsoli, Maatilan Tebukonatsoli Duo, Proline, Proline Xpert ja Prosaro korkeimmilla käyttömäärillä.

VYR seuraa viljojen punahometilannetta sadonkorjuun lähestyessä, ja tiedottaa tilanteesta säännöllisesti. Seuraava tiedotus ja ensimmäinen ennuste punahomeriskistä annetaan elokuun alussa.

Miksi hometoksiineja seurataan?

Hometoksiinien raja-arvot tulivat voimaan vuonna 2006 EU:n elintarviketurvallisuuslainsäädännön uudistuessa, jonka jälkeen teollisuus on seurannut vastaanottamiensa viljaerien laatua myös hometoksiinien osalta. Elintarviketilalle on määritetty enimmäismäärät toksiineille ja rehuviljoilla ne ovat suosituksina. Raja-arvojen noudattamisen kautta varmistetaan viljan laatu ja turvallisuus elintarvike- ja rehukäytössä.

Punahomeen aiheuttaman hometoksiiniriskin hallintakeinot on koottu VYR:n sivuilla olevaan esitteeseen: www.vyr.fi. Esitteen riskitaulukosta voi tarkistaa, mitkä tekijät lisäävät hometoksiiniriskiä viljan viljelyssä.

Lisätietoja: Sari Peltonen, VYR turvallisuustyöryhmän puheenjohtaja, ProAgria Keskusten Liitto, p. 0503414406, sari.peltonen@proagria.fi; Veli Hietaniemi, Luonnonvarakeskus Luke, p. 0295326126, veli.hietaniemi@luke.fi; Elina Sieviläinen, Ruokavirasto, p. 0295326126, elina.sievilainen@ruokavirasto.fi; Mirja Kartio, Ruokavirasto, p. 0405345510, mirja.kartio@ruokavirasto.fi.